

УДК 373.2:004

ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ-КВЕСТІВ У ПРОЕКТУВАННІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДНЗ

Куземко Л.В., Бондаренко Т.Ю.

Київський університет імені Бориса Грінченка

У статті розглянуто проблему удосконалення професійної підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів шляхом проектування самостійної роботи засобом Веб-квесту. Досліджено сутність і переваги реалізації технології Веб-квестів в освітньому процесі вищого навчального закладу. Обґрунтовано вимоги щодо проектування та оцінювання самостійної роботи засобом Веб-квесту. Наведено приклади застосування Веб-квестів у самостійній роботі студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта».

Ключові слова: інформаційні технології, самостійна робота, технологія Веб-квесту, проектування, професійна підготовка.

Постановка проблеми. Професійна підготовка педагогів з дошкільної освіти, здатних здобувати і творчо застосовувати знання, активно перетворювати середовище дошкільного навчального закладу відповідно до потреб кожної дитини, можлива за умови посилення ролі самостійної роботи під час навчання у вищому навчальному закладі. Адже виконання завдань самостійної роботи сприяє розвитку у майбутніх фахівців самостійності у здобутті й поглибленні знань, формує вміння знаходити конструктивні рішення, стимулює професійне зростання, виховує творчу активність.

Перед вищими навчальними закладами (ВНЗ) стоїть завдання активізувати творчий потенціал майбутнього вихователя, добираючи та застосовуючи різні форми і методи організації самостійної роботи з використанням сучасних освітніх технологій зокрема інтернет-технологій. Використання Веб-квестів у навчанні під час виконання самостійної роботи змінює освітній процес ВНЗ, персоналізує його, підвищує якість, сприяє розвитку інтересів студентів, активізує їхню самостійну пізнавальну діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз теоретичних джерел доводить, що про-

блема організації самостійної роботи студентів розглядалась науковцями з різних позицій, а саме: як один із ефективних методів пізнавальної діяльності студентів (А. Алексюк, Б. Єсипов, П. Підкасистий); як форма організації навчання (Ю. Бабанський, В. Бондар, М. Дяченко, Л. Кандибович, І. Лернер, В. Сиротюк); як спосіб формування самостійності та інформаційної культури (М. Айзенберг, Г. Воробйов, І. Геллер, Н. Морзе, Є. Полат, Л. Савенкова) та ін. [3, с. 146] Використання технологій Інтернет в освіті загалом і організації самостійної роботи зокрема досліджували науковці: Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Кадемія, Н. Морзе, Н. Ніколаєва та ін. Разом із тим, аналіз теорії доводить про недостатнє розкриття потенціалу інтернет-технологій, зокрема Веб-квестів, в організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Дошкільна освіта».

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений теоретичних аналіз наукових джерел, вивчення освітньої практики вищого навчального закладу уможливили визначення суперечностей між потребою застосування інформаційних технологій в організації

різних форм навчальної діяльності студентів на пряму підготовки «Дошкільна освіта» та недостатньою розробкою теоретико-практичних і методичних рекомендацій щодо проектування, використання та оцінювання самостійної роботи майбутніх вихователів ДНЗ засобом Веб-квестів.

Головною метою статті є розкриття переваги проектування самостійної роботи студентів на пряму підготовки «Дошкільна освіта» засобом Веб-квесту в теорії і практиці вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Самостійна робота студента – активна, пізнавальна, творча діяльність, що спрямована на розв'язання будь-якого виду навчальних завдань; як один із видів навчальних занять під методичним керівництвом викладача, проте без його особистої участі [1; 2]. У виконанні самостійної роботи більша частина часу витрачається на пошук інформації, її оброблення й аналіз, а також на підготовку презентації результатів дослідження, що здійснюється в позаурочний час. Але нині досить активним у вищій школі є питання застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в організації самостійної роботи студентів.

Такі вчені, як Ю. Машбиць, В. Зінченко, Н. Талізін довели, що ІКТ значно підвищують активність пізнавальної діяльності студентів [3, с. 167]. Завдяки використанню ІКТ можливе впровадження інновацій, що можуть сприяти підвищенню якості виконання самостійної роботи та підготовки фахівців. Нині науковцями розроблено ряд педагогічних технологій навчання, які забезпечують самостійну роботу студентів урахувавши значні обсяги інформації, необхідність її обробки і передачі, що потребує інтеграції цих педагогічних технологій з ІКТ, використанням Інтернет. У ВНЗ значна увага приділяється виконанню самостійної та дослідницької роботи студентів, а тому відбувається інтеграція методу проектів з використанням Інтернет і рольових ігор. Цей вид проектів називають Веб-квестом.

Веб-квест (Webquest) у педагогіці – проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якої використовуються інформаційні ресурси Інтернет [5, с. 136]. Веб-квести – організовані засоби Веб-технологій у середовищі WWW. За своєю організацією є досить складними; вони спрямовані на розвиток у студентів навичок аналітичного і творчого мислення; викладач має володіти високим рівнем предметної, методичної та інформаційно-комунікаційної компетентності. Веб-квест поєднує в собі ідеї проектного методу та ігрових технологій в середовищі WWW засобами Веб-технологій.

Особливість даної технології полягає у тому, що вся інформація для виконання завдань самостійної роботи студентів або її частина, знаходиться на різних Веб-сайтах. За допомогою певних гіперпосилань студенти працюють в єдиному інформаційному просторі. Для розв'язання поставленої проблеми вони добирають матеріали в Інтернет, спілкуються між собою і продукують спільне рішення. Веб-квести можуть охоплювати як окрему проблему, тему що вивчається, навчальний предмет, так і бути міжпредметними.

Метою Веб-квесту є самостійне опрацювання частини навчального матеріалу, виконання

розрізнених практичних завдань та, на підставі одержаних знань, умінь і навичок, створення власного проекту. Перевагою технології Веб-квесту є економія часу студента. Адже, викладач сам спрямовує діяльність студента, надаючи певний перелік Інтернет-адрес, де студенти одержують необхідні для виконання проекту дані. Результатом Веб-квесту можуть бути презентація, блог, дошка оголошень, газета, Веб-сторінка що розміщуються в електронній мережі із наданою можливістю оцінювати та обговорювати проект, давати поради та рекомендації.

Використання Веб-квестів студентами урізноманітнює навчальний процес, робить його живим і цікавим. У ході використання даної технології розвивається ряд компетенцій, а саме:

- використання ІТ для вирішення професійних завдань (в т.ч. для пошуку необхідної інформації, оформлення результатів роботи у вигляді комп'ютерних презентацій, веб-сайтів, флеш-роликів, баз даних тощо);
- самонавчання і самоорганізація;
- робота в команді (планування, розподіл функцій, взаємодопомога, взаємоконтроль);
- вміння знаходити кілька способів рішень проблемної ситуації, визначати найбільш раціональний варіант, обґрунтовувати свій вибір.

Науковцями, зокрема Б. Доджем [4, с. 125], виокремлено види Веб-квестів. На основі його досліджень нами розроблена класифікація Веб-квестів (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація Веб-квестів
(за дослідженнями Берні Джорджа)

Є. Полат [6, с. 45] визначає структуру Веб-квесту, а саме:

- вступ (формулювання теми; опис головних ролей учасників; сценарій квесту; план роботи або огляд квесту);
- центральне завдання (завдання; запитання, на які студенти повинні знайти відповідь в межах самостійного дослідження; підсумковий результат який потрібно досягнути);
- список інформаційних ресурсів, які можна використати під час досліджень, у тому числі ресурси Інтернет;
- опис основних етапів роботи; керівництво до дії;
- заключення (підсумки дослідження, питання для подальшого розвитку теми).

З метою вивчення проблеми використання технології Веб-квесту в освітньому процесі ВНЗ та виявлення рівня обізнаності й зацікавленості студентів щодо використання Веб-квестів під час

вивчення начальних дисциплін, нами було проведено анкетування й усне опитування. В ньому брали участь студенти IV курсу напряму підготовки «Дошкільна освіта» ОКР «бакалавр» денної форми навчання (всього 70 осіб).

Результати дослідження доводять, що переважна більшість респондентів (88%) обізнані з технологією Веб-квесту (знають, або чули про таку технологію). При цьому 83% студентів позитивно ставляться до використання Веб-квестів у освітньому процесі ВНЗ. Відповіді на запитання «Які види навчальних завдань, на Ваш погляд, ефективніше виконувати у формі Веб-квестів?» розподілились наступним чином: 63% опитаних визначили, що найбільш ефективно виконувати у формі Веб-квестів самостійні роботи; 28% – вважають, що доцільно виконувати індивідуальні навчально-пошукові завдання; лише 8% респондентів назвали пошукові завдання на практичних заняттях і 1% студентів запропонували застосувати Веб-квести при ознайомленні з новим матеріалом. На наш погляд такий варіант теж можливий за умови достатньої мотивації студента щодо опанування новим матеріалом й високого ступеня його самоорганізації. Це припущення підтверджують відповіді 78% студентів, які вважають ефективним використання Веб-квестів для поглиблення знань.

Отже, аналізуючи результати дослідження, можемо констатувати, що більшість студентів знають про технологію Веб-квесту і позитивно ставлять до застосування Веб-квестів в освітньому процесі ВНЗ. Студенти переконані, що дана технологія сприятиме підвищенню мотивації і результативності виконання завдань самостійної роботи. Проблема, на наш погляд, постає недостатня підготовка та обізнаність педагогів, щодо проектування, реалізації та оцінювання Веб-квестів.

Веб-квест – комплексне завдання, а тому оцінка його виконання й самооцінювання студентом результату має ґрунтуватися на декількох критеріях що орієнтовані на тип завдання та форму представлення результату. Б. Додж [3, с. 170] рекомендує використовувати від 4 до 8 критеріїв, що можуть включати оцінку дослідницької та творчої роботи; якості аргументації; оригінальності роботи; навичок роботи в мікрогрупі; усного виступу; мультимедійної презентації; письмового тексту тощо.

На нашу думку в оцінюванні групового Веб-квесту є важливим самооцінювання і взаємооцінювання не лише кінцевого результату, а й самого процесу виконання завдань. Наприклад, при виконанні групової роботи варто пропонувати студентам розроблені форми для оцінювання і самооцінювання [6, с. 391]:

Компоненти оцінювання (шкала ТАК/НІ, приклади):

- 1) участь студента у розвитку ідеї;
- 2) надання пропозицій щодо вирішення завдання;
- 3) добровільне виконання частини завдання;
- 4) заохочення інших до участі в роботі;
- 5) справедливий розподіл обов'язків;
- 6) дотримання графіку виконання завдань;
- 7) часта комунікація з групою.

Веб-квести доцільно використовувати для роботи в міні-групах, проте є Веб-квести, що ви-

конуються окремими студентами. Найпопулярнішими формами організації самостійної роботи за допомогою веб-квестів є: створення баз даних з певної проблеми; створення моделі фізичного простору в якому студенти пересуваються за допомогою гіперпосилань; написання інтерактивної історії; створення документу, в якому відображено аналіз складної проблеми; інтерв'ю он-лайн з віртуальним персонажем тощо.

Для прикладу наведемо декілька завдань Веб-квесту з дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів третього курсу напряму підготовки «Дошкільна освіта»:

- вирішення кросворду, який студенти розв'язують після опрацювання теоретичного матеріалу. Результатом виконаного завдання вважається розміщене на блозі дисципліни ключове слово. Для того щоб дізнатися наступне завдання, необхідно скористатися програмою QR-reader;

- завдання для виконання якого студенти повинні ознайомитись із електронними сайтами вищих навчальних закладів Києва та створити каталог фахових видань;

- різноманітні інтерактивні тести;

- визначити коло актуальних проблем дошкільної освіти України (за результатами аналізу статей із журналу «Дошкільне виховання» за останні два роки) та обрати одну для дослідження. Переглянути сайти ДНЗ України і ознайомитись з розробленими анкетами для батьків та вихователів з обраної проблеми. Проаналізувати їх та створити власну анкету для батьків та вихователів враховуючи всі недоліки;

- дидактичні ігри, розв'язання яких потребує глибоких знань теоретичного і практичного матеріалу з дисципліни. Підставою для оцінювання результату гри є скріншот, який студент розміщує на блозі дисципліни (рис. 2). Ігри, розроблені з використанням інформаційних технологій, є досить ефективною формою розвитку системного і критичного мислення студентів. Виконуючи навчальні завдання в ігровій формі студенти вчаться виокремлювати з гри ігрові цілі, структуру і застосовувати у навчальному контексті. Також ігри розвивають здатність до самооцінювання способів власного мислення, допомагають усвідомлювати його переваги та недоліки, вчать перевіряти та корегувати власну траєкторію навчання [6, с. 391].

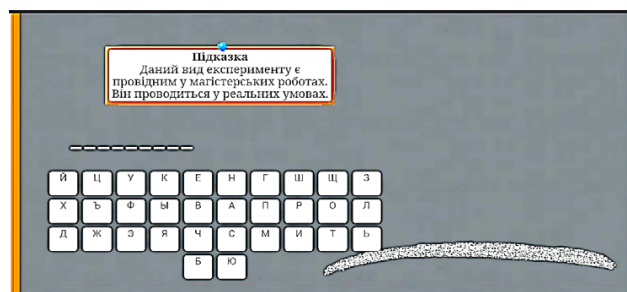

Рис. 2. Дидактична гра з дисципліни «Основи наукових досліджень»

У результаті виконання студентами представлених у статі (та інших) завдань самостійної роботи забезпечується міцність знань, формуються практичні уміння і навички пошуково-дослідницької діяльності, необхідних для проведення

власних досліджень та підвищення професійної компетентності майбутніх вихователів ДНЗ.

Висновки і пропозиції. Нині технологія Веб-квесту все частіше застосовується у процесі дослідницької роботи студентів у вищому навчальному закладі. Завдяки використанню даної технології студенти можуть обирати ті завдання, які найбільш відповідають їхнім інтересам та сприяють поглибленню знань, удосконаленню

професійних умінь, відповідають рівню їхньої самостійності. Отже, навчання студентів за допомогою Веб-квестів в інтеграції з іншими педагогічними технологіями сприятимуть активному процесу одержання знань та умінь знаходити необхідну інформацію, використовувати різноманітні інформаційні джерела, запам'ятовувати, розв'язувати певні завдання і проблеми, самостійно організовувати власну роботу.

Список літератури:

1. Васильева М. В. Веб-квест как способ организации самостоятельной работы студентов / М. В. Васильева // Организация самостоятельной работы студентов на факультете вуза: Материалы междунар. науч.-практ. конф. – Минск, 16-17 ноября 2006 г. / Отв. ред. В. В. Сергеевкова. – Мн.: БГУ. – С. 226-228.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь. 1997. – 376 с.
3. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. – 2012. – 506 с.
4. Интернет в гуманитарном образовании: учеб. пособие для студ. высш. уч. завед. (под ред. Полат Е. С.), А. Е. Петров, М. В. Моисеева, Е. С. Полат. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001, – С. 272.
5. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: словник глосарій / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. Є. Рак. – Львів: «СПОЛОМ», 2011. – 327 с.
6. Куземко Л. В. Проблеми і перспективи підготовки майбутніх педагогів в умовах інформаційного суспільства / Л. В. Куземко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 1 до Вип. 36, Том III (63): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – Київ: Гнозис, 2015. – С. 386-393.
7. Трайнев В. А. Новые информационные коммуникационные технологии в образовании / В. А. Трайнев, В. Ю. Теплышев, И. В. Трайнев. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2008. – 320 с.

Куземко Л.В., Бондаренко Т.Ю.

Киевский университет имени Бориса Гринченко

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВЕБ-КВЕСТОВ В ПРОЕКТИРОВАНИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДУЗ

Аннотация

В статье рассмотрена проблема совершенствования профессиональной подготовки воспитателей дошкольных учебных заведений путем проектирования самостоятельной работы средством Веб-квеста. Исследована сущность и преимущества реализации технологии Веб-квестов в образовательном процессе ВУЗа. Обоснованы требования к проектированию и оценке самостоятельной работы средством Веб-квеста. Приведены примеры применения Веб-квестов в самостоятельной работе студентов специальности «Дошкольное образование».

Ключевые слова: информационные технологии, самостоятельная работа, технология Веб-квеста, проектирование, профессиональная подготовка.

Kuzemko L.V., Bondarenko T.U.

Borys Grinchenko Kyiv University

USING WEB-QUESTS IN THE DESIGN OF FUTURE EDUCATORS INDEPENDENT OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Summary

The article presents the problem of the professional training of the educators in the preschool educational institute for projection self-work in Web-quest technology. We investigated the essence and benefits of realisation Web-quest technology in the educational process of the higher education institution. Reasonably the requirements of projecting and evaluating self-work for Web-quest technology. The examples of appication self-work the students of speciality «preschool education».

Keywords: information technology, self-work, Web-quest technology, projection, professional training.